MILAN VOGEL (1949–2026)

Etnolog, novinar in prejemnik Murkove listine – izjemen promotor slovenske etnologije



Milan Vogel (foto: Jože Suhadolnik/Delo).

Slovenska etnološka skupnost se je poslovila od stanovskega kolega Milana Vogla, diplomiranega etnologa, slavista in dolgoletnega novinarja, ki je s svojim življenjem in delom neizbrisno zaznamoval področje etnologije ter kulturne dediščine v Sloveniji.

Milan se je rodil 24. oktobra 1949 v Črni na Koroškem in odraščal v Mežici. V času študija slavistike in etnologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani se je za krajše obdobje posvetil pedagoškemu delu z mladimi na šoli v Mežici. Svojo poklicno pot je začel v Delavskem muzeju Ravne na Koroškem, kjer je ambiciozno zasnoval etnološko dokumentacijo in opravil pomembna raziskovanja načina življenja v Mežiški dolini. Svoje raziskovalne sposobnosti je izkazal že v seminarski nalogi *Smrtne šege v Mežiški dolini* ter v diplomski nalogi *Življenje družin v Šentanelu leta 1974* (mentor prof. dr. Vilko Novak). Pozneje je raziskoval še praznovanje prvega maja na Slovenskem in pripravil dve izobraževalni oddaji Radijska šola za srednjo stopnjo o partizanskih delavnicah na Cerkljanskem.

Vogel se je po kratkem obdobju dela v muzeju posvetil novinarstvu, najprej pri borčevskem glasilu *TV 15*, leta 1978 pa kot urednik pri štirinajstdnevniku *Naši razgledi*, ki ga je izdajalo Časopisno-grafično podjetje Tozd Delo. Pozneje je postal član kulturne redakcije časopisa *Delo*, kjer je pokrival področje njemu ljube kulturne dediščine. Področje dela mu je omogočalo, da je več kot tri desetletja sistematično spremljal tudi delo Slovenskega etnološkega društva (SED) in poročal o dosežkih slovenskih etnologov. S svojimi prispevki je etnološko stroko približal širši javnosti, razbijal »bele lise« in skrbel, da so tudi manj izpostavljeni raziskovalci, kustosi ter konservatorji dobili javno priznanje za svoje delo.

Milan Vogel je ostal zvest etnologiji, ki jo je živel in dihal tudi izven znanstvenih krogov, ter z novinarskim peresom kritično, pogosto polemično in strokovno argumentirano soustvarjal podobo slovenske etnologije v javnosti. Posebej je izpostavljal pomembnost posameznikov pri ohranjanju kulturne dediščine ter poudarjal večplastnost dediščine in nujnost njenega življenja med ljudmi. Njegova poročila, ocene knjig, intervjuji in prispevki o razstavah so zaznamovali domačo etnološko stroko, in ni pretirano, če zapišemo, da je bilo *Delo* pod njegovim uredniškim vodstvom eden izmed redkih medijev, ki je tako celovito in poglobljeno spremljal etnološke dosežke.

Stroka in Slovensko etnološko društvo sta prepoznala vrednost njegovega dela in mu za leto 2014 podelila Murkovo listino kot priznanje za popularizacijo etnologije in obveščanje javnosti o dogajanju v etnološki stroki. Stroki je ostal predan tudi po upokojitvi – še naprej je poročal o dejavnostih SED ter spodbujal kolege k pisanju in popularizaciji stroke.

Milan Vogel, ki je bil most med javnostjo ter znanstveniki in kustosi, je dokazal, da je etnologija živa znanost. S pozitivnim odnosom do kulturne dediščine in kulturne krajine je izoblikoval tudi kritičen pogled na vlogo države pri ohranjanju dediščine. Spodbujal je ohranitev in obnovo starih hiš in druge kulturne dediščine na podeželju, ki ga je dobro poznal tako na Koroškem kot v Beli krajini, kjer je imel korenine in je našel svoj mir.

Slovenska etnološka stroka je izgubila pomembnega promotorja, a njegov vpliv in delo ostajata kot vzor in navdih. Njegova zapuščina bo živela v strokovnih krogih in med bralci. Naj mu bo lahka slovenska zemlja.

* Dr. Karla Oder, mag. etnologije, univ. dipl. etn. in prof. zgod., muzejska svetnica, Koroški pokrajinski muzej; karla.oder@kpm.si